

نام‌گذاری سال ۲۰۲۱ به نام نظامی گنجوی در باکو؛ فرصت یا چالش؟!

نام‌گذاری سال ۲۰۲۱ به نام سال نظامی گنجوی در جمهوری آذربایجان می‌تواند فرصتی طلایی برای مردم و بخصوص جامعه علمی و ادبی این کشور باشد تا با پنج منظومه "مخزن‌الاسرار"، "خسرو و شیرین"، "لیلی و مجنون"، "هفت‌پیکر" و "اسکندرنامه" که از جمله شاهکارهای ادبی جهان محسوب می‌شوند آشنا شوند.

آران نیوز - بی شک بزرگداشت مفاخر فرهنگی و ادبی با اقدامات نمادین و مهم تر از آن با تبیین ابعاد شخصیتی و معرفی آثار آنان اقدام پسندیده‌ای است که ملت‌ها را با سرمایه‌های انسانی و گنجینه‌های تاریخی خود آشنا ساخته و مانع خدشه دار شدن هویت اصیل و راستین آنان، در عصر «جهانی‌کردن ملت‌ها» می‌گردد. از این رو نام‌گذاری سال ۲۰۲۱ در جمهوری آذربایجان تحت عنوان سال نظامی گنجوی می‌تواند گام مهم و فرصت مناسبی در راستای آشنایی مردم آذربایجان با تاریخ و فرهنگ دیرین و اصیل خود محسوب گردد.

البته این نام‌گذاری فرصت مناسبی برای متولیان تاریخ‌نگاری، محافل دانشگاهی و نظام آموزشی جمهوری آذربایجان نیز است تا خود را از حصار برخی تحریفات تاریخی که در دوران اشغال سرزمینشان توسط تزارها و کمونیست‌ها بنیان گذاشته شده و پس از فروپاشی شوروی نیز تداوم یافته است، نجات دهند که این مهم می‌تواند آغازی جدید و حیات بخش در روندهای سیاسی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری آذربایجان به حساب آید.

اکنون که در جمهوری آذربایجان سال نظامی گنجوی نام‌گذاری شده است، دانش آموز و دانشجوی آذربایجانی حق دارد از متولیان نظامی آموزشی کشورشان بپرسد چرا آنان نمی‌توانند از پنج خصمه نظامی گنجوی فقط پنج بیت را همان گونه که به نظم درآمده است بخوانند؟

پنج منظومه "مخزن‌الاسرار"، "خسرو و شیرین"، "لیلی و مجنون"، "هفت پیکر" و "اسکندرنامه" از جمله شاهکارهای ادبی جهان محسوب می‌شوند که متأسفانه مردم جمهوری آذربایجان مخصوصاً جامعه علمی و ادبی این کشور از فرصت بزرگ و روح افزای مطالعه و بردن حض ادبی از این آثار محروم شده‌اند و سال نظامی گنجوی می‌تواند آغازی برای بازگرداندن این فرصت طلایی به مردم آذربایجان باشد.

دولت جمهوری آذربایجان که طی سال‌های گذشته روندهای اصلاحی در ارکان مختلف سیستم اداری را آغاز نموده و با عزل وزیر پیشین فرهنگ، این اصلاحات را به عرصه فرهنگ و ادب نیز سرایت داده است، شایسته است در سال نظامی گنجوی؛ مسئولین وقت وزارت فرهنگ آذربایجان را به دلیل از بین بردن هویت تاریخی و اصیل مقبره نظامی گنجوی مورد مواخذه قرار داده و اقدامات لازم برای بازگشت کتیبه‌ها و کاشی‌نوشته‌های حاوی اشعار نظامی گنجوی به مقبره این شاعر بزرگ را انجام دهد.

سال نظامی گنجوی و اساساً شخصیت ادبی و معنوی این شاعر بزرگ می‌تواند بسان فرصتی ارزشمند جهت تجسم وحدت قلبی ایرانیان و آذربایجانی‌ها مورد بهره‌برداری قرار گیرد؛ چه اینکه نظامی گنجوی بزرگترین سند عشق و علاقه قلبی مردمان قفقاز به ایران می‌باشد و نظامی چه زیبا گفته است:

» ...

همه عالم تنست و ایران دل نیست گوینده زین قیاس خجل

چونکه ایران دل زمین باشد دل ز تن به بود یقین باشد

زان ولایت که مهتران دارند بهترین جای بهتران دارند

»…

مراکز علمی و دانشگاهی، اساتید و دانشجویان، شاعران، نویسندگان و هنرمندان دو کشور می‌توانند در سایه سار اشعار نظامی و با تلاش‌ها و اقدامات مشترک به نزدیکی بیش از پیش ایران و جمهوری آذربایجان کمک نمایند؛

البته در این میان برخی ملاحظات و نگرانی‌های ناشی از برخی رویه‌های ضد ایرانی در جمهوری آذربایجان وجود دارد که می‌تواند این فرصت ارزشمند را به چالشی در روابط دو کشور تبدیل نماید.

چه بسا برخی محافل خاص در جمهوری آذربایجان بخواهند به بهانه نام‌گذاری سال جاری میلادی به نام نظامی گنجوی، اقداماتی نه در راستای تکریم بلکه تحریف شخصیت و آثار این شاعر بزرگ فارسی‌سرا انجام دهند که بی‌شک این گونه اقدامات می‌تواند زمینه‌ساز برخی اختلافات باشد.

البته به غیر از تحریف؛ تخفیف شخصیت برجسته نظامی گنجوی آسیب دیگری است که در کمین برنامه‌های سال نظامی گنجوی در آذربایجان است.

به عنوان مثال در اولین رویداد سال نظامی که با حضور تعدادی از سربازان ارتش آذربایجان در مقبره نظامی گنجوی برگزار شده است، فردی که خواسته است خود را به هیبت نظامی دربیآورد ترجمه ناقصی از اشعار نظامی گنجوی را در قالب شعر برای حاضرین می‌خواند که نوعی وهن این شاعر جهانی محسوب می‌گردد و بهتر است متولیان برگزاری برنامه‌های سال نظامی گنجوی در این گونه موارد از پتانسیل اساتید زبان فارسی کشورشان یا از ظرفیت سفارت جمهوری اسلامی ایران در باکو استفاده نمایند تا اشعار وزین نظامی گنجوی ابتدا به شکل اصیل خود قرائت و سپس به گونه‌ای روان و صحیح ترجمه شود.

بدیهی است مردم ایران مخصوصاً جامعه علمی و ادبی کشور خود را موظف به پاسداشت فرهنگ و هویت ایرانی … اسلامی مشترک با کشورهای دیگر می‌داند و طبیعی است بهترین راه در این مسیر همکاری و تعامل دوجانبه بوده و رایزنی فرهنگی کشورمان در باکو می‌تواند نقش اساسی در شکل‌گیری این نوع همکاری‌ها داشته باشد.

در این خصوص دو پیشنهاد مشخص ارائه می‌گردد:

الف. برگزاری همایش بزرگ و بین‌المللی نظامی گنجوی توسط ایران و جمهوری آذربایجان در تهران و باکو.

ب. ساخت فیلم مشترک نظامی گنجوی توسط هنرمندان ایران و جمهوری آذربایجان بخش پایانی این یادداشت است که اجرایی شدن آن‌ها می‌تواند کارکردهای مؤثری در توسعه روابط فرهنگی و ادبی دو کشور و معرفی آثار و اندیشه‌های شاعر بزرگ جهان نظامی گنجوی داشته باشد.

منبع: آناج